

تجدیدارزیابی داراییها؛

نیازمند تفاهم

گفتگو با

آقای منصور شمس احمدی

حسابدار رسمی

عضو کارگروه فنی استانداردهای جامعه حسابداران رسمی ایران

داراییهای ثابت اختصاص دارد. موضوع تجدیدارزیابی در سالهای اخیر در میان شرکتهای بخش دولتی و پس از آن شرکتهای پذیرفته شده در بورس، مطرح بوده است. شاید بهتر باشد ابتدا به این نکته اشاره کنید که تجدیدارزیابی داراییهای ثابت در ایران چه سابقه‌ای دارد و چرا مطرح شده است؟ آیا رویکرد بنگاههای اقتصادی ایرانی در به‌کارگیری روش تجدیدارزیابی، با رویکرد بنگاههای اقتصادی خارجی و بین‌المللی یکسان است؟

سایبرس

به گفتگوی این شماره نشریه حسابرس خوش آمدید. شما در کنار اشتغال گسترده در فعالیتهای حرفه‌ای، همواره مشارکتی فعال در طرح و انعکاس موضوعهای مهم مرتبط با حرفه و کوششی سازنده برای حل و فصل این مسائل داشته‌اید. نشریه حسابرس از چنین رویکردی استقبال می‌کند و امید دارد که فضای تبادل نظر در حرفه حسابداری توسعه بیشتری پیدا کند. موضوع این شماره نشریه حسابرس به تجدیدارزیابی

نکته با اهمیت دیگر اینست که

شرکتهای بورسی که

داراییهای ثابت خود را

تجدیدارزیابی کرده‌اند

با افزایش هزینه استهلاک

نسبت به شرکتهای مشابه که

اینگونه عمل نکرده‌اند

سود هر سهم را

کمتر نشان می‌دهند

و بنابراین

به‌رغم شفافیت صورتهای مالی

پیش‌بینی می‌شود

ارزش سهام آنها در بازار

کاهش یابد

شمول مالیات معاف شد.

برخی از شرکتهای تنها به دلیل خروج از شمول ماده ۱۴۱ اصلاحیه قانون تجارت و برخی دیگر با توجیه اصلاح ساختار مالی و افزایش سرمایه به منظور دریافت تسهیلات مالی، نسبت به تجدیدارزیابی و انتقال آن به سرمایه اقدام کردند.

سازش

تجدیدارزیابی داراییهای ثابت در ایران با چه مشکلاتی روبه‌رو بوده است؟

شمس احمدی

به نظر من، مهمترین دلیل توجیه تجدیدارزیابی داراییها، تورم فزاینده در کشور بوده است. تورم از یک سو موجب نبود شفافیت و نبود تناسب بین بهای تمام شده داراییهای ثابت با سایر اقلام دارایی در ترازنامه شده و از سوی دیگر، به دلیل واقعی نبودن هزینه استهلاک، موجب ارائه سود غیرواقعی و به نوعی توزیع منافع موهوم می‌شود.

سازش

استاندارد حسابداری، روش تجدیدارزیابی داراییهای ثابت برای اندازه‌گیری پس از شناخت را مجاز شناخته است. هدف استاندارد از مجاز ساختن این روش چیست؟ آیا رعایت و به‌کارگیری شرایط مطرح شده در استاندارد (مانند تناوب تجدیدارزیابی) میسر است؟

شمس احمدی

در استانداردهای بین‌المللی حسابداری و همچنین استانداردهای حسابداری ایران، تجدیدارزیابی داراییهای ثابت مشهود به‌عنوان یک نحوه عمل جایگزین روش بهای تمام شده مجاز شناخته شده است.

انتخاب این روش و تکرار منظم آن با دوره تناوب ثابت، هر ۳ الی ۵ سال، در کشورهایی که دارای تورم حاد نیستند، به میزان بااهمیتی با روش بهای تمام شده تفاوت پیدا نمی‌کند؛ اما در کشور ما، به‌کارگیری این روش در یک شرکت با شرکت مشابه که از روش بهای تمام شده استفاده می‌کند، بسیار متفاوت خواهد بود.

سازش

تجدیدارزیابی داراییهای ثابت در ایران چه سابقه‌ای دارد؟ و مهمترین دلایل آن چه بوده است؟

شمس احمدی

تجدیدارزیابی داراییها در ایران، یکبار به موجب قانون برنامه سوم توسعه و آیین‌نامه اجرایی آن در سال ۱۳۸۰ برای شرکتهای دولتی و انتقال مازاد تجدیدارزیابی به حساب سرمایه از مالیات معاف شد. طبق قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و آیین‌نامه اجرایی آن افزایش سرمایه بنگاه‌های تولیدی با تجدیدارزیابی داراییها تا سال ۱۳۹۶ از

انتقال آن به حساب سرمایه، در صورت تجویز قانون، مجاز شناخته شده است. بنابراین، رعایت سایر شرایط استاندارد حسابداری شماره ۱۱ در خصوص تعدیل مازاد تجدیدارزیابی و همچنین تناوب تجدیدارزیابی در سالهای بعد در عمل امکانپذیر نیست.

افزون بر آن، از آنجا که براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS)، این استانداردها باید تا سه سال قبل از اولین سال به‌کارگیری آنها نیز اعمال شوند، استفاده از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی برای شرکتهایی که مازاد تجدیدارزیابی را به حساب سرمایه منتقل کرده‌اند، دستکم تا سه سال به تعویق می‌افتد؛ مگر این‌که در این خصوص مجوز خاصی از بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRSF) گرفته شود.

۲- شواهد موجود نشان می‌دهد ارزیابی‌های انجام‌شده از دقت کافی برخوردار نبوده و تفاوت‌های بین ارزیابی داراییهای مشابه در شرکتها، بسیار درخور توجه است.

۳- نکته بااهمیت دیگر اینست که، شرکتهای بورسی که داراییهای ثابت خود را تجدیدارزیابی کرده‌اند، با افزایش هزینه استهلاک، نسبت به شرکتهای مشابه که اینگونه عمل نکرده‌اند، سود هر سهم را کمتر نشان می‌دهند و بنابراین، به‌رغم شفافیت صورتهای مالی، پیش‌بینی می‌شود ارزش سهام آنها در بازار کاهش یابد. به همین دلیل، برخی از این شرکتها به دنبال تمهیداتی برای افزایش عمر مفید داراییها و کاهش هزینه استهلاک هستند.

سازش

از جناب عالی برای حضور و مشارکت در این گفتگو بسیار سپاسگزارم. آیا برای مراجع مختلف سیاستگذار مربوط به این موضوع (مرجع تدوین استانداردها، سازمان مالیاتی، سازمان بورس، جامعه حسابداران رسمی، و ...) پیشنهادهایی دارید؟

شمس احمدی

اگر همدیگر را قبول داشته باشیم، این مشکلات پیش نمی‌آید.

از آنجا که براساس

استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

این استانداردها باید

تا سه سال قبل از

اولین سال به‌کارگیری آنها

نیز اعمال شوند

استفاده از

استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

برای شرکتهایی که

مازاد تجدیدارزیابی را

به حساب سرمایه

منتقل کرده‌اند

دستکم تا سه سال

به تعویق می‌افتد

شمس احمدی

مشکل‌های اینگونه تجدیدارزیابی‌ها را می‌توان بدین شرح برشمرد:

۱- طبق استانداردهای ایران و برخلاف استانداردهای بین‌المللی افزایش سرمایه از محل تجدیدارزیابی داراییها و